

Bekymringsfull seksuell atferd hos barn og unge

Steinar Hvål

Cathrine Eide

Psykologspesialister

RVTS-Vest

Begreper

Statistikk

Historisk
blikk

Hvem er
disse barna?

Porno

Hva bør vi
gjøre?

Trafikklyset

Sex og sosiale
medier

Nettressurser
for hjelperen

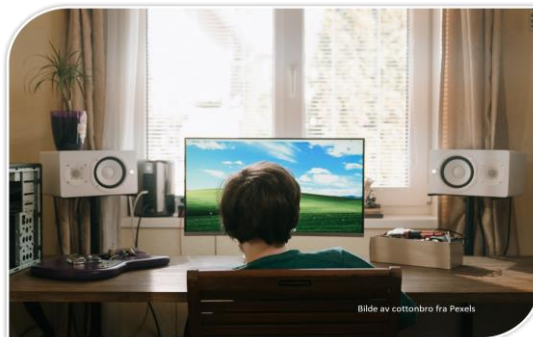
Spørsmål?

menti.com

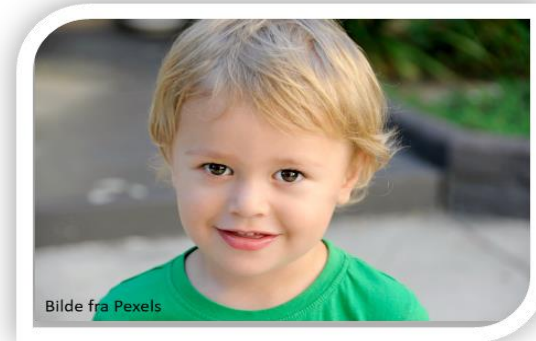
Kode: 9478881

Bilde av Andrea Piacquadio fra Pexels

Bilde av cottonbro fra Pexels

Bilde fra Pexels

Bilde av cottonbro fra Pexels

Bilde av Julia - Camerons fra Pexels

Bilde av Polesie Toys fra Pexels

Juvenile sexual offender

Child sexual Abusers

Peer rapists

Sexually Intrusive Behavior by Children

Sibling and Peer victimization

Children and Youths who molest

Adolescents who have committed sexual offences

Sexually abusive behavior

Juvenile perpetrators of child sexual abuse

Adolescents sexual misbehaviors

Young sexual deviants

Children with sexual behavior problems

Sexually abusive juveniles

Juvenile sexual offender

Child sexual Abusers

Peer rapists

Sexually Intrusive Behavior by Children

Child sexual abuse

Harmful sexual behavior (HSB)
Problematic sexual behavior (PSB)
Sexual offending behavior

Child sexual abuse

Adolescents sexual misbehaviors

Young sexual deviants

Children with sexual behavior problems

Sexually abusive juveniles

Unge pedofile

Unge overgripere

Unge som begår seksualforbrytelser

Seksuelt bekymringsfull eller krenkende atferd

Gutter som voldtar

Voldtektsbarn

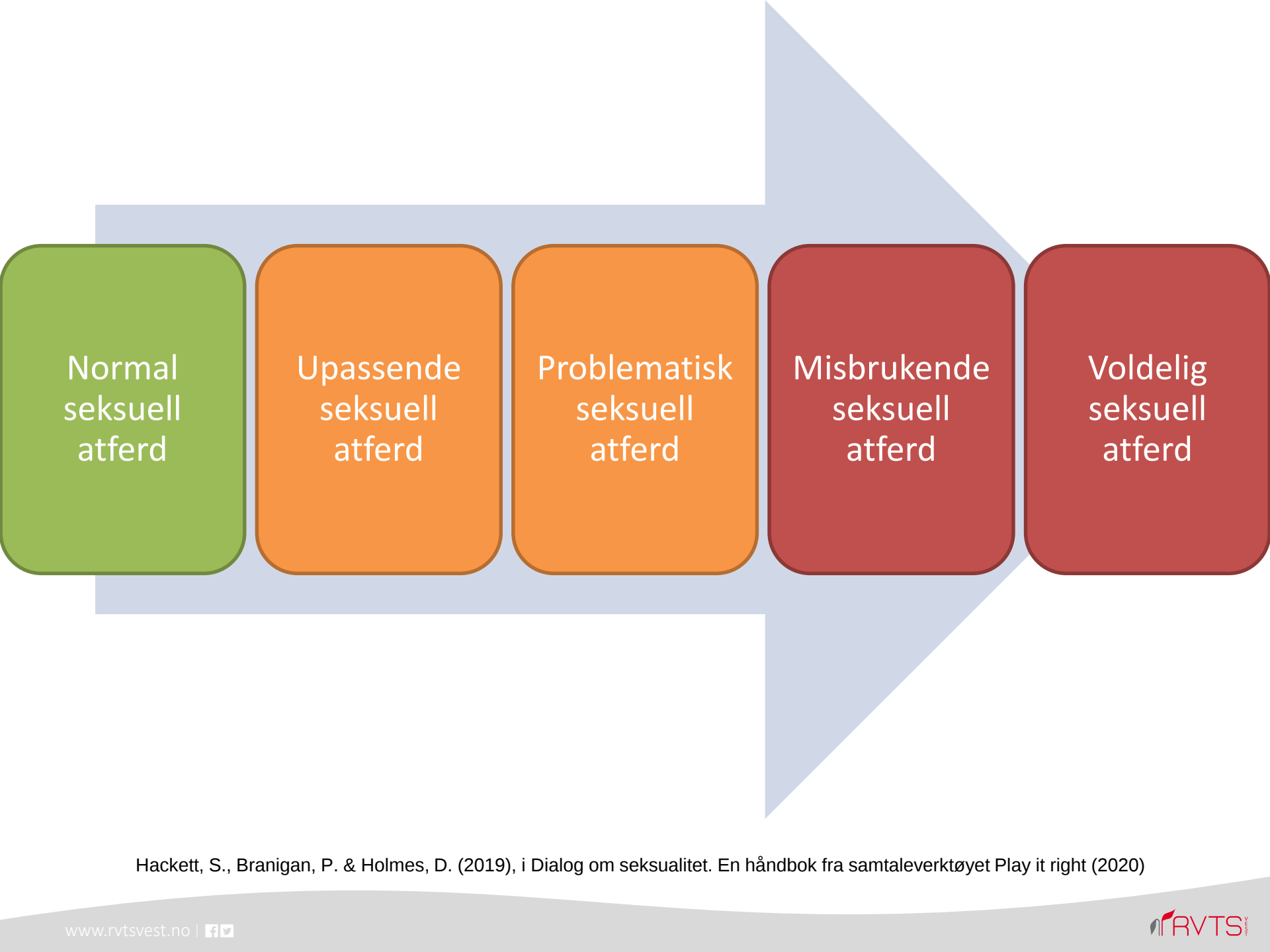
Unge pedofile

Unge overgriper

Skadelig seksuell atferd (SSA)
Bekymringsfull seksuell atferd
Grenseoverskridende seksuell atferd

Gutter som voldtar

Voldtektsbarn

Normal
seksuell
atferd

Upassende
seksuell
atferd

Problematisk
seksuell
atferd

Misbrukende
seksuell
atferd

Voldelig
seksuell
atferd

Hackett, S., Branigan, P. & Holmes, D. (2019), i Dialog om seksualitet. En håndbok fra samtaleverktøyet Play it right (2020)

2017

Behandlingstilbud til barn og unge med
problematisk og skadelig seksuell atferd

Nasjonale og internasjonale undersøkelser tyder på at mellom 20 til 30 prosent av alle overgrep mot barn og unge begås av andre barn eller unge. Mange barn og unge med problematisk og skadelig seksuell atferd har vært utsatt for fysiske eller psykiske overgrep eller omsorgssvikt.²⁰

Det finnes lite kompetanse og kunnskap om behandling av barn med problematisk og skadelig seksuell atferd i det generelle behandlingstilbudet. Grunnen kan være at det er få som henvises med denne problematikken. Enhetene rapporterer både om mangelfulle kartleggingsrutiner og om få terapeuter med spesifikk kompetanse. I dag kan barn med problematisk og skadelig seksuell atferd henvises til poliklinikker i psykisk helsevern for barn og ungdom. Noen får også et tilbud ved Statens barnehus, innenfor barnevernet, ved privat praktiserende terapeuter, og i mindre grad i familievernet.²¹

²⁰ Ingnes og Kleive (2011).

²¹ Holt et al. (2016).

2017

Tema: Vold og overgrep

Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd – kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia – forslag til landsdekkende struktur

Askeland, I. R., Jensen, M., & Moen, L. H. (2017). *Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd - kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia - forslag til landsdekkende struktur*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 1/2017).

Denne rapporten gir en oversikt over eksisterende behandlingstilbud til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA) og hvordan tilbudene er organisert i de nordiske landene og Storbritannia.

2018

Tema: Vold og overgrep

Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd

Vorland, N., Selvik, S., Hjorthol, T., Kanten, A. B., & Blix, I. (2018). *Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 3).

Denne rapporten handler om hvordan ulike faginstanser på kommunalt og statlig nivå samarbeider i saker som omhandler barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA).

Se også notatet «Også disse barnas beste»: Kommunalt barneverns arbeid med barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd»

Bakgrunn

De siste årene har det vært en økt satsing på kunnskap om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA), både i klinisk arbeid, i forskningslitteraturen og blant beslutningstakere. I opptreppingsplan mot vold

2018

«Også disse barnas beste»

Kommunalt barneverns arbeid med barn og unge
med problematisk eller skadelig seksuell atferd

Ingvill Thallaug Øvrevli, Norenn Vorland,
Anja Emilie Kruse, Torill Hjorthol og Ines Blix

Som et svar på dette...

- Nasjonalt kompetansenettverk (tverretatlig)
- Nasjonalt klinisk nettverk (BUP-ene)
- Regionale nettverk (tverretatlig)
- Konsultasjonsteam

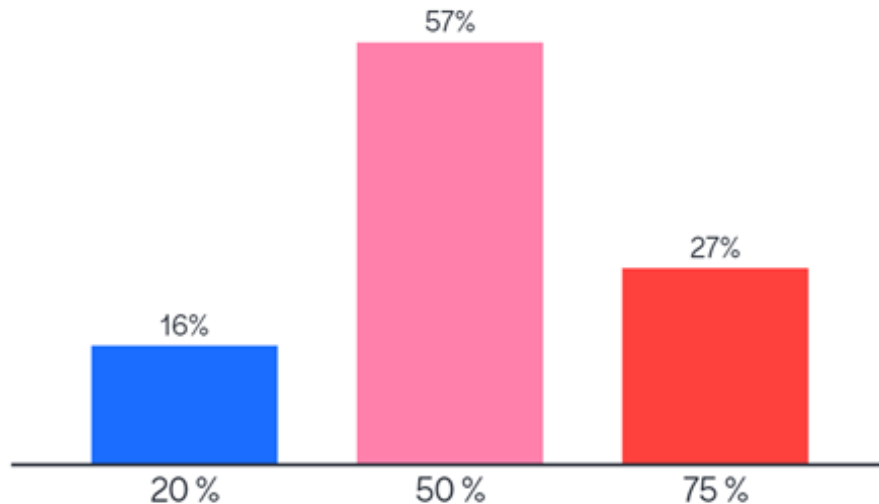

Bilde av fauxels fra Pexels

Her kjører vi quiz – mentimeter?

- Hvor stor del av seksuelle krenkelser mot barn og unge blir utøvd av andre barn eller unge? (**20% - 50% - 75%**)
- Hvor stor andel barn og unge som har utøvd seksuelt krenkende handlinger er gutter? (50% - **70-75% - 90-95%**)
- Hvor stor andel barn og unge som har utøvd seksuelt krenkende handlinger har en kognitiv funksjonsnedsettelse? (**25% - 45% - 70%**)
- Unge som benekter å ha utført grenseoverskridende seksuelle handlinger har høyere gjentakelsesrisiko? (Ja – **Nei**)

Hvor stor del av seksuelle krenkelser mot barn og unge blir utøvd av andre barn eller unge?

1 20 % av alle voldtekter og 20–50 % av alle seksuelle overgrep mot barn/ungdom er gjennomført av tenåringsgutter (Barbaree & Marshall, 2006; i Jensen et al., 2016)

2 Minst 25 % av de som utøver seksuelle overgrep i USA er under myndighetsalder (Finkelhor et al. 2009)

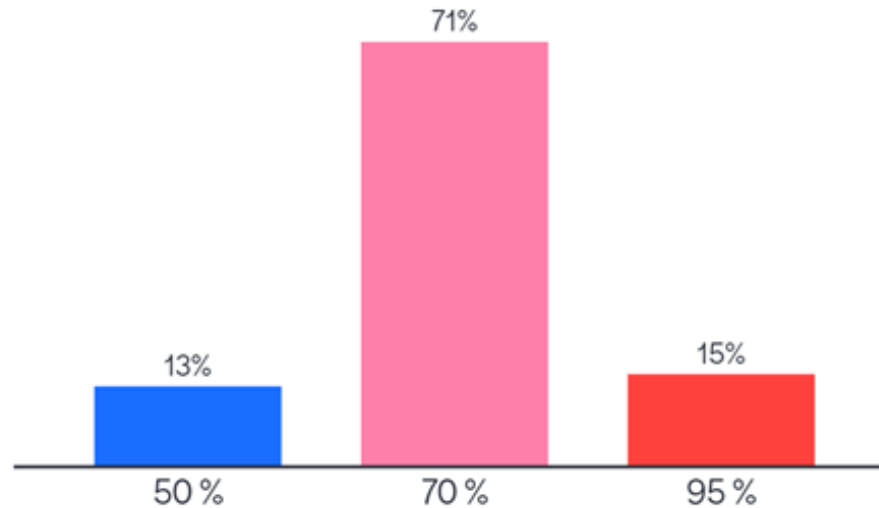
3 Mellom 1/5 og 1/3 av alle seksuelle overgrep mot barn utøves av andre barn. (Hackett, 2014)

4 Jenter utsatt for seksuelle overgrep frem til fylte 18 år, rapporterte i 41 % av tilfellene at overgrepene hadde en overgriper mellom 15 og 18 år (Mossige et al., 2007, s. 112)

950

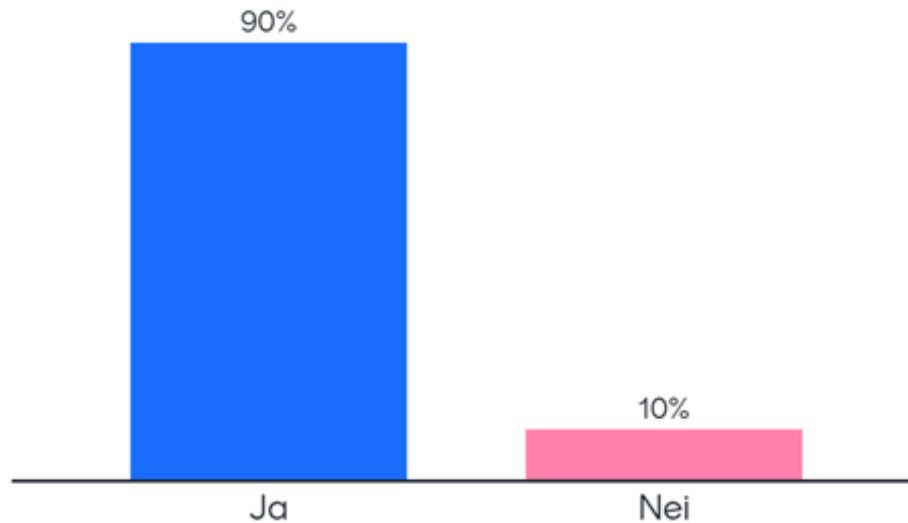
Hvor stor andel barn og unge som har utøvd seksuelt krenkende handlinger er gutter?

932

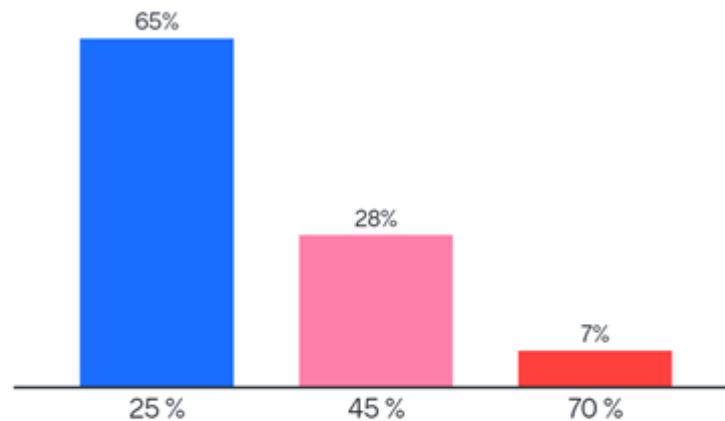

Unge som benekter å ha utført grenseoverskridende seksuelle handlinger har høyere gjentakelsesrisiko?

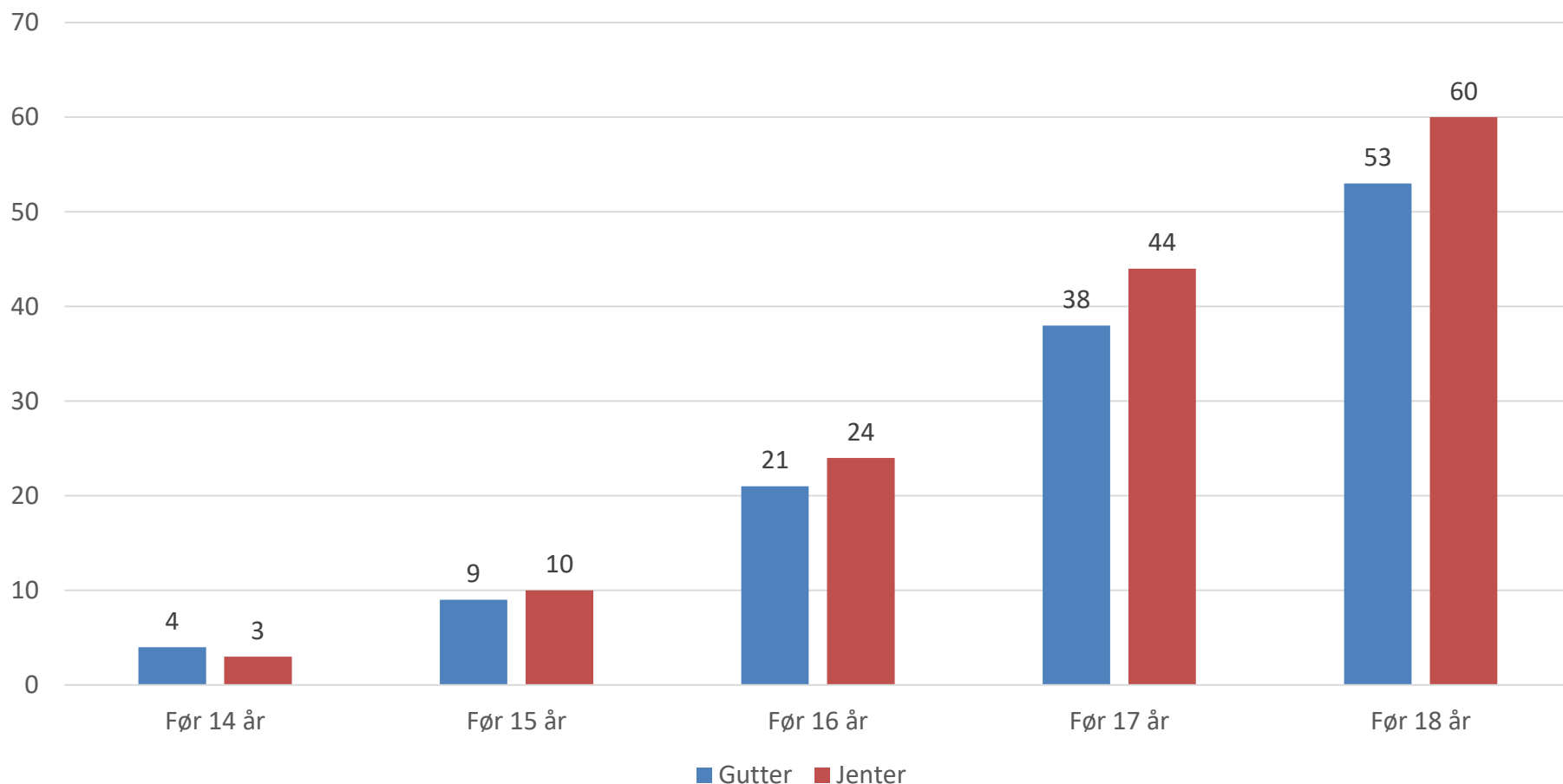
Mye tyder på at «nei» er riktig svar

Hvor stor andel barn og unge som har utøvd seksuelt krenkende handlinger har en kognitiv funksjonsnedsettelse?

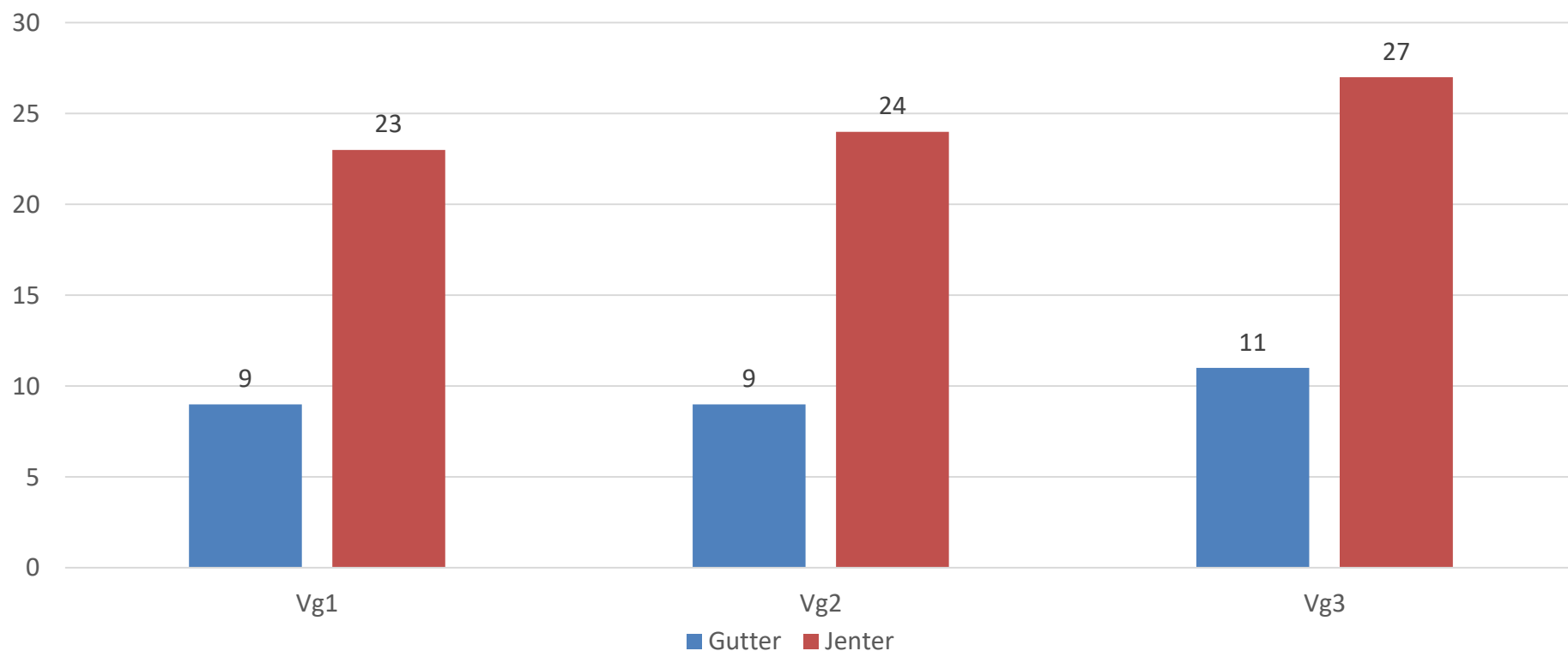
25 % av unge med SSA, har en samlet skåre under 70 på WISC.
45 % unge utøvere har generelle eller spesifikke lære vansker.

Hvor gammel var du da du hadde samleie første gang? Kumulativ prosent, elever på VG3.

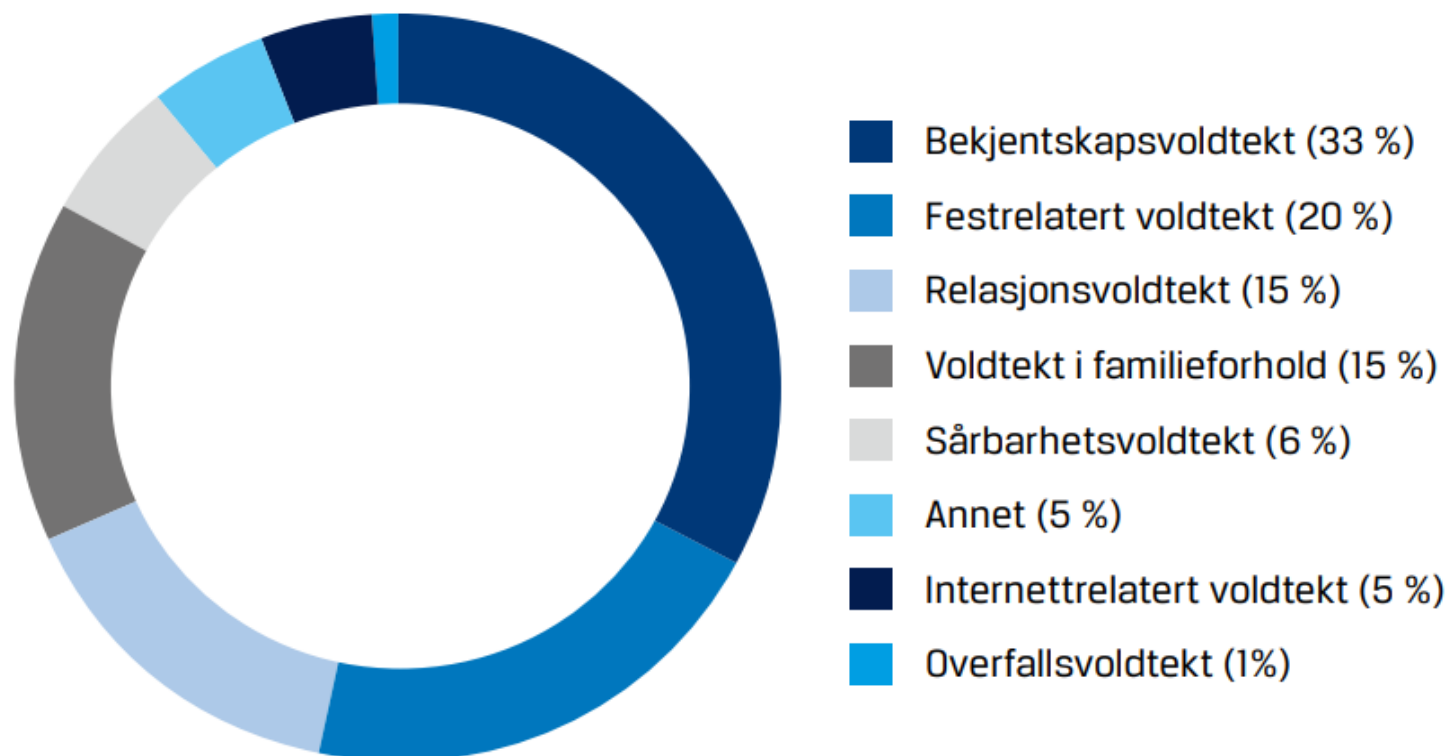

Ungdata 2019 Nasjonale resultater Anders Bakken

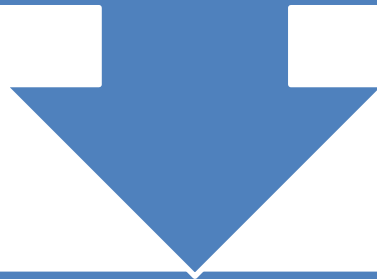
Opplevd siste år å bli befølt på en seksuell måte mot sin vilje

Figur 7: Fordeling av voldtektsanmeldelser registrert i 2016, i åtte ulike kategorier (N=225)

Når en ungdom utøver SSA mot et barn mer enn 5 år yngre:

Når en ungdom utøver SSA mot en jevnaldrende:

Tilpasset fra Anja Emilie Kruse, 2011

Når en ungdom utøver overgrep mot en utsatt mer enn 5 år yngre:

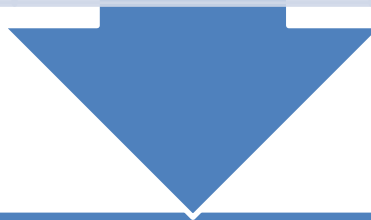
Den utsatte er oftere en gutt (men de fleste utsatte er fortsatt jenter).

Overgrepet er ikke i like stor grad preget av grov fysisk vold eller utstrakt bruk av tvang.

Utøver er i større grad sosialt isolert, utsatt for mobbing og har dårlig selvbilde.

Utøver og utsatt er oftere i slekt.

Utøver har oftere begått overgrep mot flere enn en utsatt.

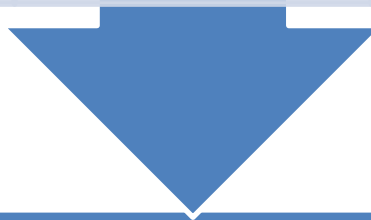

Når en ungdom utøver overgrep mot jevnaldrende:

Tilpasset fra Anja Emilie Kruse, 2011

Når en ungdom utøver overgrep mot en utsatt mer enn 5 år yngre:

Den utsatte er oftere en gutt (men de fleste utsatte er fortsatt jenter).	Overgrepet er ikke i like stor grad preget av grov fysisk vold eller utstrakt bruk av tvang.	Utøver er i større grad sosialt isolert, utsatt for mobbing og har lavere selvbilde.	Utøver og utsatt er oftere i slekt.	Utøver har oftere begått overgrep mot flere enn en utsatt
---	--	--	-------------------------------------	---

Når en ungdom utøver overgrep mot jevnaldrende:

Overgrepet er i større grad preget av fysisk vold og utstrakt bruk av tvang.	Utsatte er oftere en fremmed (men de fleste utsatte er fortsatt en utøver kjenner).	Utøver har oftere andre atferdsvansker i tillegg.	Overgrepet blir oftere begått sammen med andre utøvere.	Overgrepet innebærer oftere en form for penetrering, med kroppsdel eller gjenstand
--	---	---	---	--

Tilpasset fra Anja Emilie Kruse, 2011

Når en ungdom utøver overgrep mot en utsatt mer enn 5 år yngre:

Den utsatte er oftere en gutt (men de fleste utsatte er fortsatt jenter).
Overgrepet er ikke i like stor grad preget av grov fysisk vold eller utstedelse.
Utøver er i større grad sosialt isolert.

Tidlig, tydelig og tilpasset voksenreaksjon er viktig!

Ungdom utøver overgrep mot jevnaldrende:

Overgrepet er i større grad preget av fysisk vold og utstrakt bruk av tvang.

Utsatte er oftere en fremmed (men de fleste utsatte er fortsatt en utøver kjenner).

Utøver har oftere andre atferdsvansker i tillegg.

Overgrepet blir oftere begått sammen med andre utøvere.

Overgrepet innebærer oftere en form for penetrering, med kroppsdel eller gjenstand

Tilpasset fra Anja Emilie Kruse, 2011

JegVet.no

Barnehage

1.-4. trinn

5.-7. trinn

8.-10. trinn

VGS

Hva er «Jeg Vet»?

Til deg som jobber med barn

Til deg som er foresatt

Bekymret for et barn?

TRAFIKKLYSET

SEKSUALITET HOS BARN OG UNGDOM

En guide for voksne til å
IDENTIFISERE, VURDERE og gi **RESPONS**
på seksualitet som fremmer bekymring

Australsk verktøy som er oversatt til norsk

Oversatt av Birgit Hegge, 2011

Egnet for å vurdere ulike typer seksuell atferd hos barn og unge

Tilpasset ulike alderskategorier

Grønn seksualitet

- God og sunn seksuell atferd
- Voksne må støtte opp under; fremme positiv seksuell utvikling
- Aldersadekvat utforskning og nysgjerrighet
- Gjensidighet og samtykke
- Ingen maktforskjell (styrke, alder, status, kognitivt)
- Lek og moro

Gul seksualitet

- Bekymringsfull seksuell atferd
- Voksne må følge med
- Upassende i relasjon eller situasjon
- Preget av spontanitet; kan være vedvarende
- Målbevisst
- Usikker på gjensidighet (samtykke, maktforskjell)
- Den utsatte blir ukomfortabel men ikke redd

Rød seksualitet

- Grenseoverskridende eller skadelig seksuell atferd
- Krever umiddelbar reaksjon og handling fra voksne
- Ikke aldersadekvat
- Planlegging og hemmelighold
- Maktforskjell, manglende samtykke
- Den utsatte får negative reaksjoner
- Gjentakende eller økende i frekvens

SEKSUELLATFERD.NO

Ressursside om normal seksuell utvikling, og håndtering av bekymringsfull og skadelig seksuell atferd

Meny

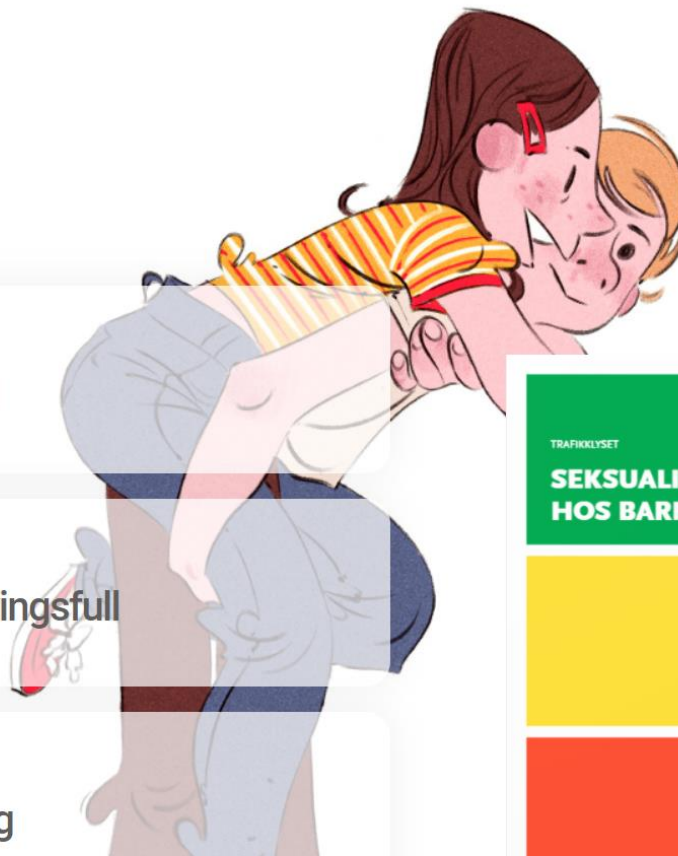
Normal

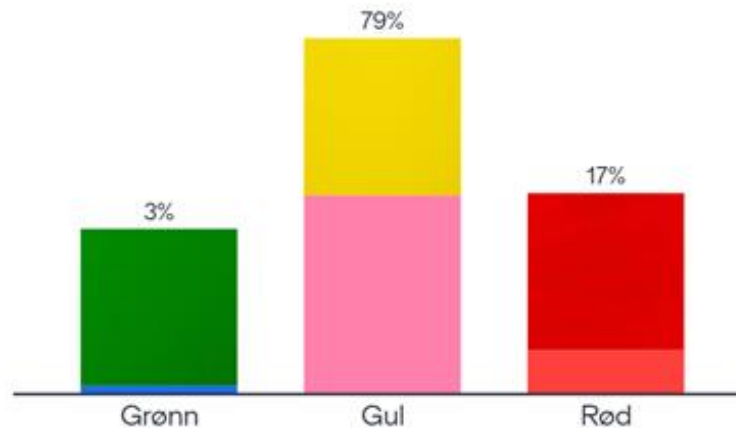
Bekymringsfull

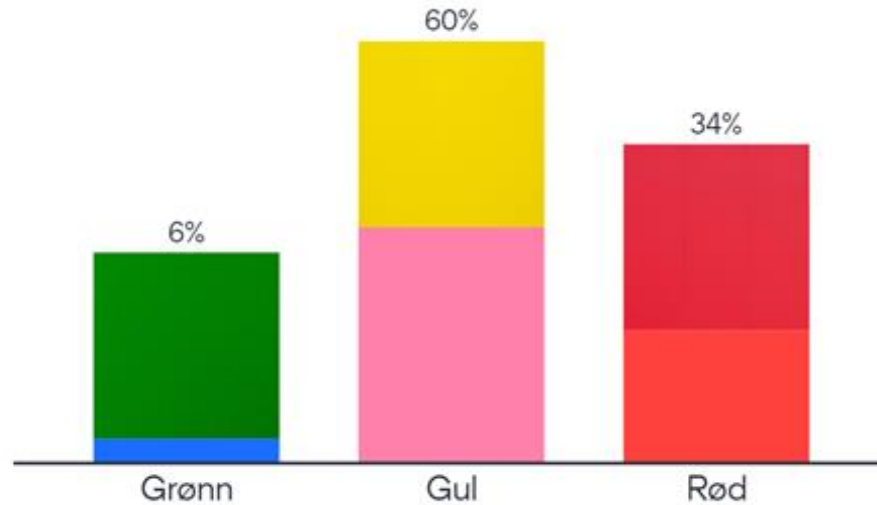
Skadelig

Gutt (15) tilbringer stadig mer tid på rommet sitt. I søkeloggen på pc-en hans fant foreldrene flere nettsider med voldelig porno.

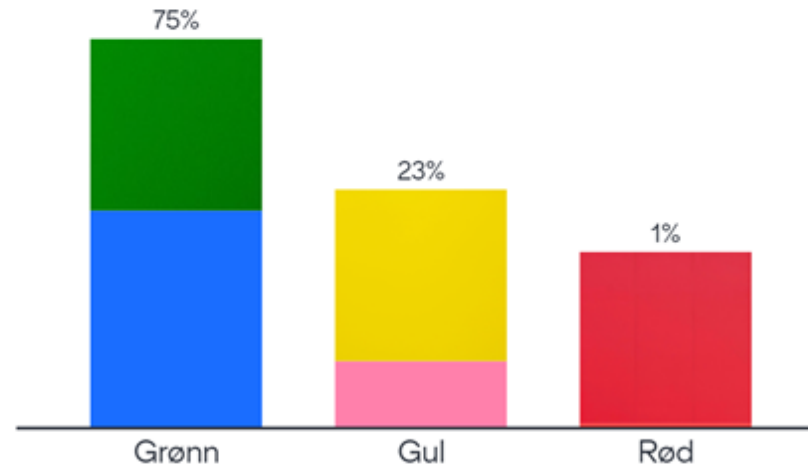
Elev på 2. trinn skriver på en lapp at han vil ta en medelev på puppene og knulle.

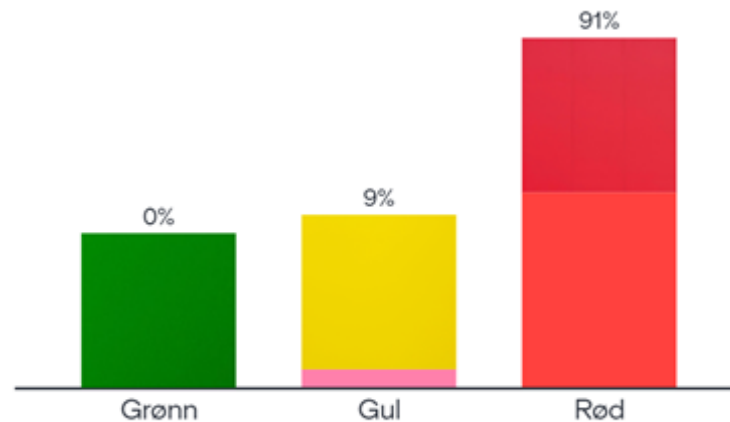
731

Jente (4) i barnehagen er opptatt av å være med andre på do. Personalet følger med på dette. En gang holdt hun et annet barn i hånden mens hun tisset.

Jente (9) forteller at storesøsteren (15) pleier å leke doktor med henne. Da tar hun av seg trusen og søsteren undersøker henne.

747

Snakke sammen

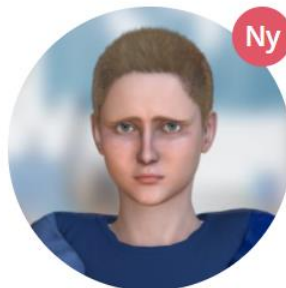
En samtale kan skape tillit og trygghet, men også det motsatte. Snakkemedbarn.no skal hjelpe deg å ta viktige samtaler med barn du er bekymret for.

Hvem vil du snakke med?

Thea 12 år

Thea var aktiv i idrett, men har nå sluttet. Venninnene hennes har fortalt deg om en bekymring de har rundt Thea.

Lucas 12 år

Lucas oppleves som vanskelig å håndtere i klasserommet, og medelever har begynt å unngå ham.

Iben 9 år

Iben har tegnet en tegning i klassen som gjør deg bekymret. Kanskje er tegningen en ledetråd om noe hun har opplevd?

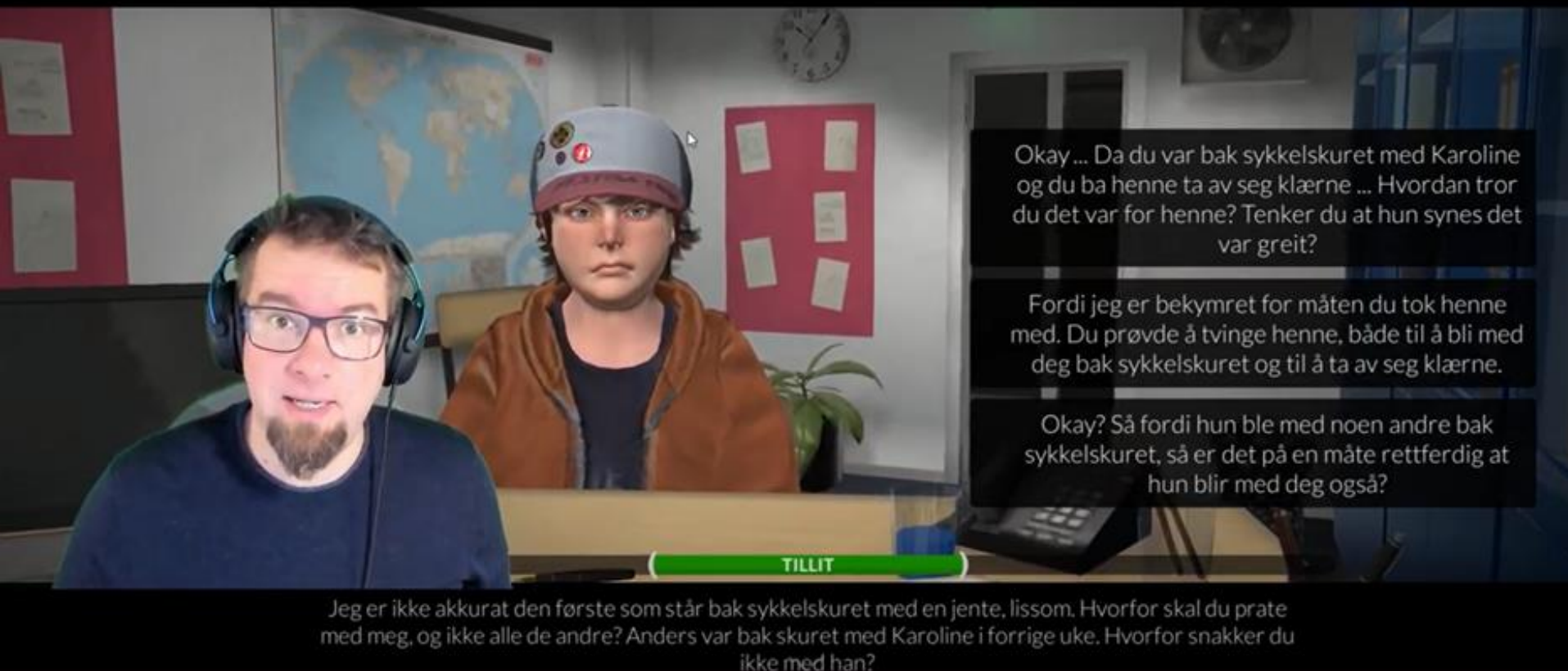
Hugo 12 år

Lilly 5 år

Mohammed 16 år

Denne og flere filmer finner du på RVTS-Vest sin Youtube-kanal,
<https://www.youtube.com/user/rvtsvest>

Seksuell atferd digitalt

- Sosiale media
- Film, bilder, tekst og videosamtaler
- Produksjon, oppbevaring og deling
- Bruk av porno

Digital seksuell atferd er skadelig for barnet og kan skade andre

Digital seksuell atferd vil sannsynlig direkte skade en annen

Utviklingsmessig
upassende bruk
av pornografi

Deling av
bilder/filmer.
Bilder av seg selv
eller andre. Med
eller uten
samtykke

Digital seksuell
grooming

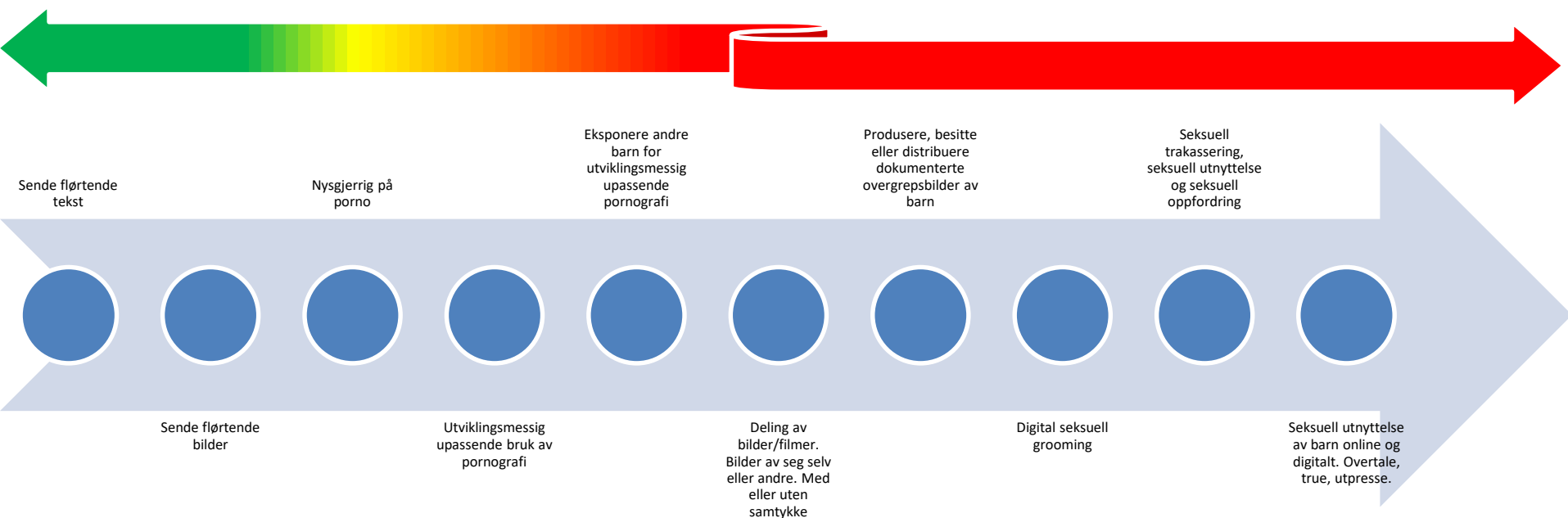
Seksuell
utnyttelse av
barn online og
digitalt.
Overtale, true,
utpresse.

Eksponeere andre
barn for
utviklingsmessig
upassende
pornografi

Produsere,
besitte eller
distribuere
dokumenterte
overgrepssbilder
av barn

Seksuell
trakassering,
seksuell
utnyttelse og
seksuell
oppfordring

Fritt oversatt fra NSPCC, Technology-Assisted Harmful Sexual Behaviour: Practice Guidance 2nd ed, Allotey og Swann.

Fritt oversatt og modifisert etter NSPCC, Technology-Assisted Harmful Sexual Behaviour: Practice Guidance 2nd ed, Allotey og Swann.

[Om Uke 6 2021](#)

[Kampanjetips](#)

[Kampanjepakke for 1.-4. trinn](#)

[Kampanjepakke for 5.-7. trinn](#)

[Kampanjepakke for 8.-10. trinn](#)

[Registrer deg på Uke 6](#)

Grenseoverskridende seksuell atferd digitalt

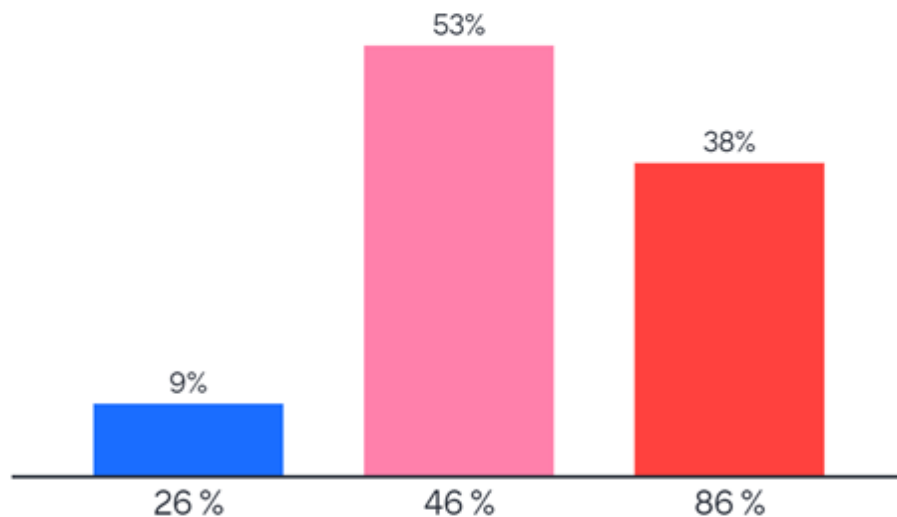
- Sosial kompetanse
- Bedre psykisk helse
- Tryggere oppvekst
- Bedre relasjon til foreldre
- Responderer på voksenreaksjon
- Større grad av benektning og bagatellisering

Grenseoverskridende seksuell atferd digitalt OG offline

- I stor grad det samme som i kolonne til venstre, MEN med motsatt fortegn

«Children and young people who engage in technology-assisted harmful sexual behavior», NSPCC, 2017

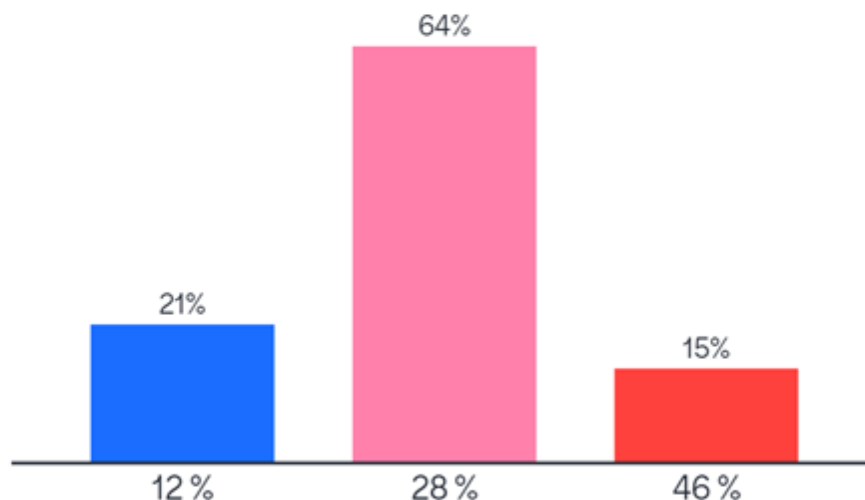
Hvor mange ungdommer (13-18 år) har det siste året blitt spurt om å dele nakenbilde av seg selv?

709

46%

Hvor mange ungdommer (13-18 år) har delt nakenbilde av seg selv det siste året?

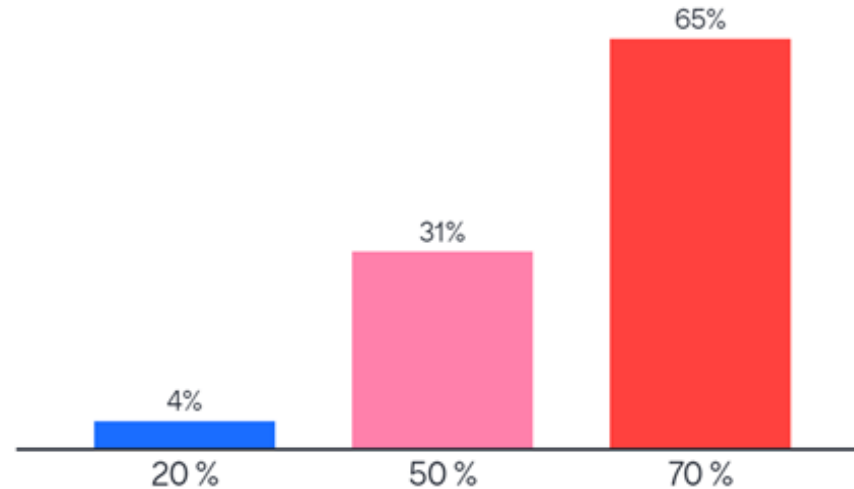

12 %

648

Hvor stor andel ungdommer (13-18 år) har sett porno på nett?

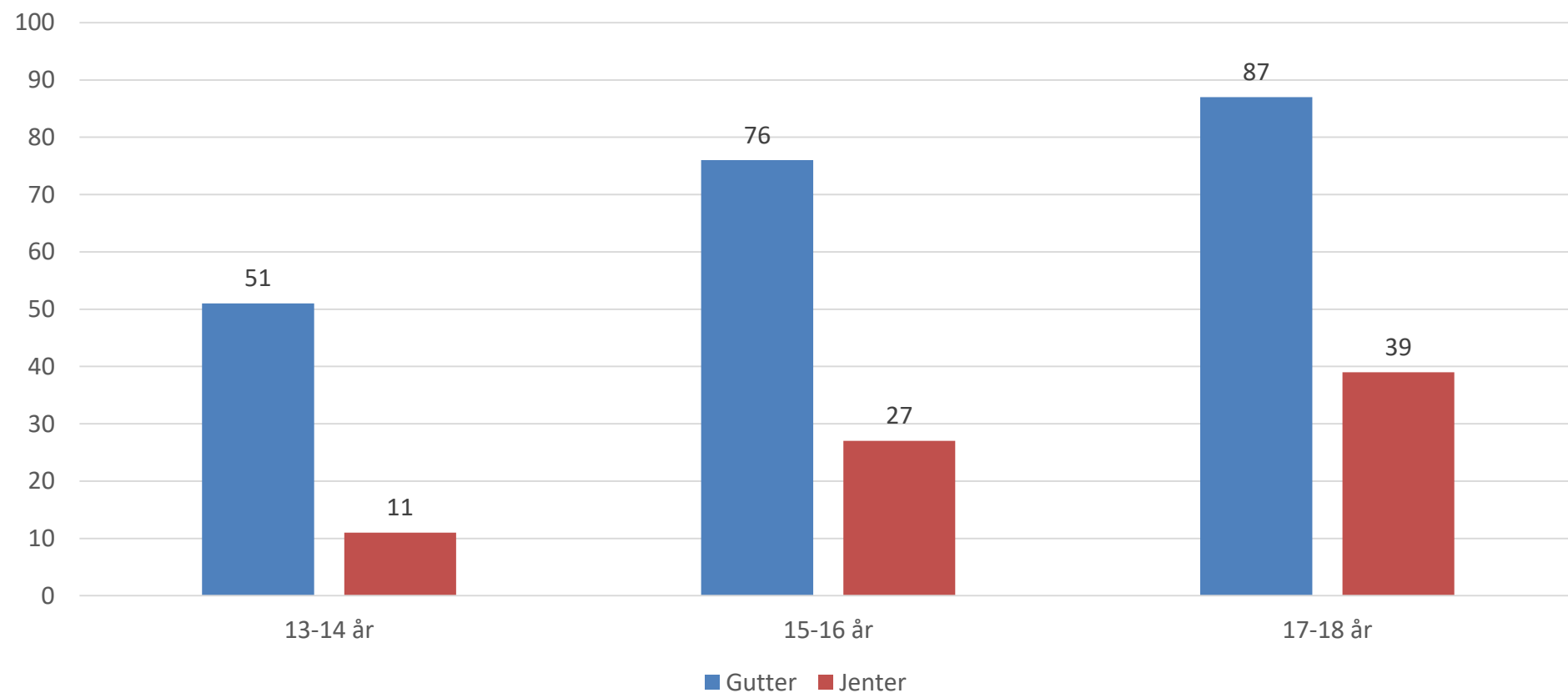

50 % - men tallene må nyanseres. Stor forskjell i alder og mellom kjønn. Se graf nedenfor.

Digital QUIZ!

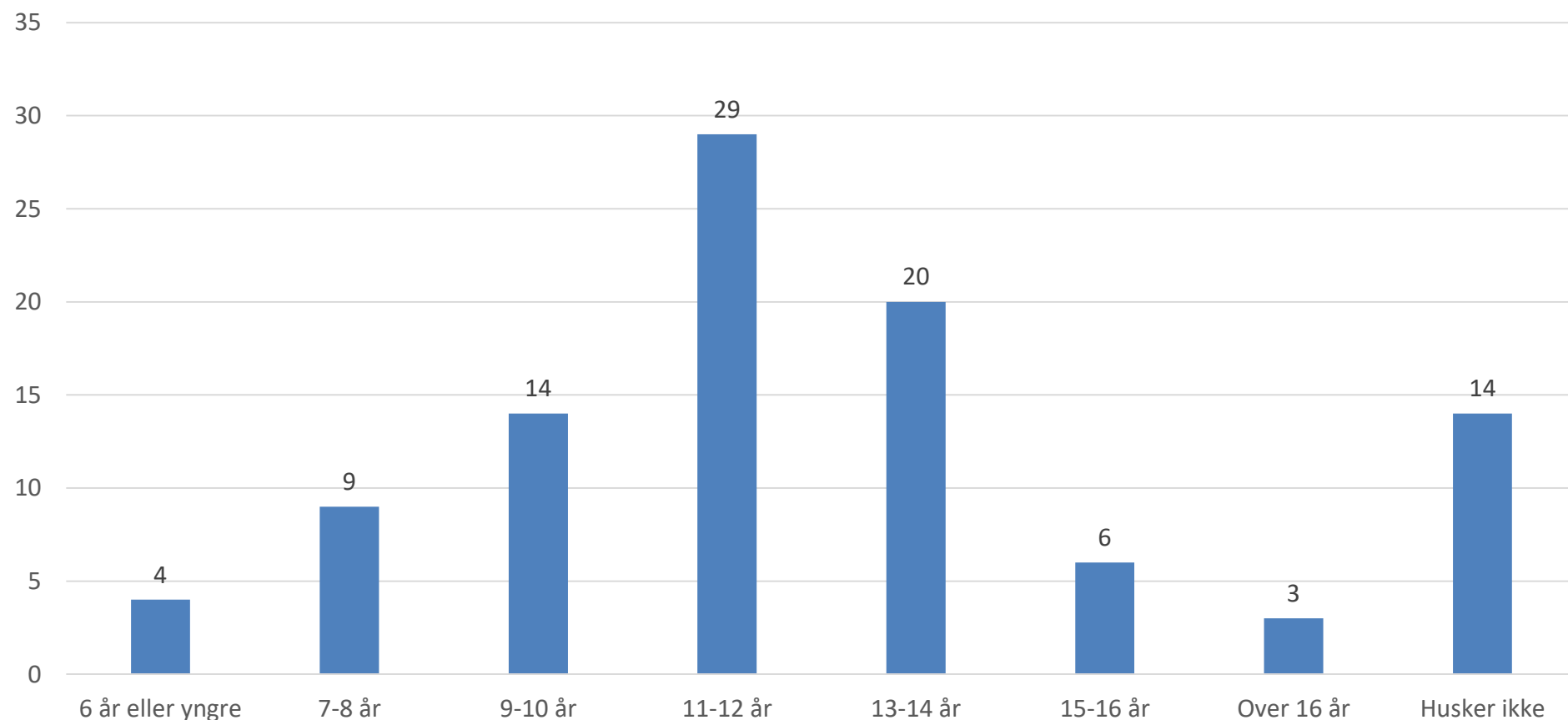
- Hvor mange ungdommer har det siste året blitt spurt om å dele nakenbilde av seg selv? (26% - **46%** - 86%)
- Hvor mange ungdommer har delt nakenbilde av seg selv det siste året? (**12%** - 28% - 46%)
- Hvor stor andel ungdommer 13-18 år har sett porno på nett? (20% - **50%** - 70%)

Har sett porno på nett

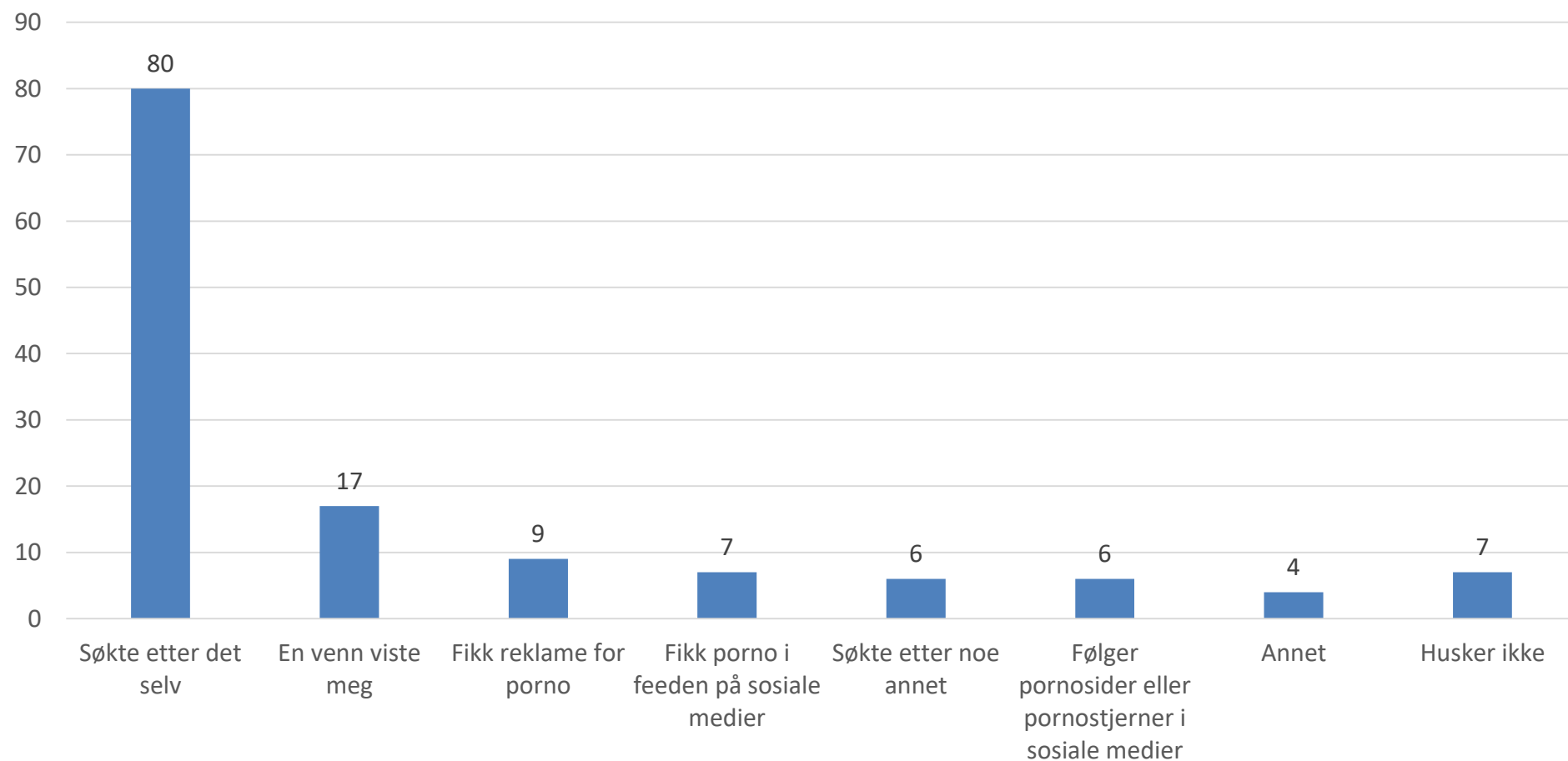
(BARN OG MEDIER 2020. En kartlegging av 9–18-åringers digitale medievaner, Oktober 2020)

Hvor gammel var du første gang du så porno?

(BARN OG MEDIER 2020. En kartlegging av 9–18-åringers digitale medievaner, Oktober 2020)

Sist du så porno på nett, hvordan skjedde det?

(BARN OG MEDIER 2020. En kartlegging av 9–18-åringers digitale medievaner, Oktober 2020)

Tilgang på porno er lett

Porno brukes til å lære om sex

Porno inneholder krenkelser og vold

Det som skjer i porno er skuespill

Øker interesse for nakenbilder

Grensene tøyes

Yngre barn må beskyttes

Vær kjent med at barn
oppsøker porno frivillig

Vær i forkant

Snakk om gruppepress

Snakk om vold i porno

Gi informasjon om
seksualitet, kropp og grenser

Play it right

- Unge (12-25 år)
- Forebygge seksuelle overgrep
- Gjøre voksne tryggere i samtaler med unge om seksualitet
- Kunnskap om kropp og seksualitet
- Enkelt å ta i bruk

PROFESOR

Norsk oversettelse, 2020

PROTECTIVE + RISK OBSERVATIONS FOR ELIMINATING SEXUAL OFFENSE RECIDIVISM

www.profesor.ca

«Observasjon av beskyttende faktorer og risikofaktorer for å forebygge tilbakefall av grenseoverskridende seksuell atferd»

© 2017 Worling

PROTECTIVE + RISK OBSERVATIONS FOR ELIMINATING SEXUAL OFFENSE RECIDIVISM

PROFESOR

Personens navn _____ Alder _____ ID-nummer _____

Administrators navn _____ Dato (dd.mm.åååå) _____

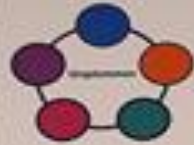
	Beskyttende	Beskyttende	Nøytral	Risiko	Risiko
1	Har håp om fremtidig god seksuell helse	B	N	R	Mangler håp om fremtidig god seksuell helse
2	Seksuelt miljø preget av respekt	B	N	R	Seksuelt miljø som støtter grenseoverskridende seksuelle handlinger
3	Respektfulle og aldersadekvate seksuelle overbevisninger/holdninger	B	N	R	Overbevisninger/holdninger som støtter grenseoverskridende seksuelle handlinger
4	Respektfull seksuell interesse for aldersadekvate partnere	B	N	R	Seksuelle interesser som støtter misbruk
5	Balanserte seksuelle interesser	B	N	R	Opptatt/besatt av seksuelle interesser
6	Høy bevissthet om lover og normer som legger til rette for respektfulle seksuelle relasjoner	B	N	R	Lav bevissthet om lover og normer som legger til rette for respektfulle seksuelle relasjoner
7	Høy bevissthet om konsekvensene av seksuelle overgrep	B	N	R	Lav bevissthet om konsekvensene av seksuelle overgrep
8	Hensiktsmessig bruk av adekvate strategier for å forebygge grenseoverskridende seksuelle handlinger	B	N	R	Manglende bruk av adekvate strategier for å forebygge grenseoverskridende seksuelle handlinger
9	Medfølelse og omsorgsfull overfor andre	B	N	R	Ufølsomhet og/eller uvennlighet overfor andre
10	Prososiale verdier og holdninger	B	N	R	Antisosiale verdier og holdninger
11	God selvregulering	B	N	R	Svak selvregulering
12	God problemløsningsferdighet	B	N	R	Svak problemløsningsferdighet
13	Mottakelig for fornuftig veiledning og støtte	B	N	R	Avviser fornuftig veiledning og støtte
14	Sunn selvfølelse	B	N	R	Usunn selvfølelse
15	Emosjonell intimitet og nært vennskap med prososial(e) jevnaldrende	B	N	R	Fravær av emosjonell intimitet og/eller nært vennskap med prososial jevnaldrende
16	Føler seg nær og støttet av en forelder/omsorgsperson	B	N	R	Føler avstand til og/eller avvisning av foreldre/omsorgspersoner
17	Foreldre/primære omsorgspersoner gir varme og en hensiktsmessig struktur	B	N	R	Foreldre/primære omsorgspersoner gir ikke varme og/eller en hensiktsmessig struktur
18	Sterk forpliktelse og engasjement på skole og/eller jobb	B	N	R	Svak forpliktelse og/eller engasjement på skole og jobb
19	Sterk forpliktelse og engasjement for organiserte fritidsaktiviteter	B	N	R	Svak forpliktelse og/eller engasjement for organiserte fritidsaktiviteter
20	Føler seg stabil og trygg i dagens situasjon	B	N	R	Føler seg ustabil og/eller utrygg i dagens situasjon
Total					
Kategori 1 Hovedsakelig beskyttende		Kategori 2 Mer beskyttende enn risiko		Kategori 3 Hovedsakelig balansert	
Færre enn 10 nøytrale OG minst 80 % ikke-nøytrale er beskyttende.		Færre enn 10 nøytrale OG minst 3 flere beskyttende enn risiko, OG mindre enn 80 % av ikke-nøytrale er beskyttende.		10 eller flere nøytrale ELLER Færre enn 10 nøytrale OG forskjellen mellom beskyttende og risiko er mindre enn 3.	
Kategori 4 Mer risiko enn beskyttende		Kategori 5 Hovedsakelig risiko			
Færre enn 10 nøytrale OG minst 3 flere risiko enn beskyttende, OG mindre enn 80 % av ikke-nøytrale er risiko.		Færre enn 10 nøytrale OG minst 80 % ikke-nøytrale er risiko.			

© 2017 Worling

Norsk oversettelse, 2020

www.profesor.ca

www.rvtsvest.no/professor, 2020 / www.professor.ca, 2020

The AIM Project

AIM3 Utredningsmodellen

Utredning av ungdom og Skadelig
Seksuell Atferd (SSA). Norsk versjon

Marcella Leonard
and Simon Hackett

Når grenseoverskridelse blir kjent

1 - Stopp atferden

2 - Ta vare på begge parter for å forebygge vansker senere

3 - Kontakt andre instanser

4 - Avhold samråd

5 – Lag trygghetsplaner

Nettside: www.seksuellatferd.no, 2021

5 nøkkelkomponenter i oppfølgingen

Relasjon

Familie

Bred kontekst

Fokus på
innrømmelse

Styrkefokus

Young people who display harmful sexual behaviors and their families: a qualitative systematic review of their experiences and professional interventions. Campbell et al. 2018.

TRENGER DU HJELP TIL Å HÅNDTERE EN SAK DER ET BARN HAR FORGREPET SEG ?

SSA KONSULTASJONSTEAMET KAN GI DEG RÅD

SSA konsultasjonsteamet mottar bekymringer knyttet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd

Illustrasjonsfoto: Japheth Mast, Unsplash

KONTAKTINFORMASJON

Statens barnehus, Stavanger
Hverdager kl 9-15
Telefon: 51 84 30 00

Konsultasjonsteamet har fast
møtetid en gang i måneden.
Medlemmene kan tilkalles raskere
ved behov for akutte drøftinger.

CONSENT

IT'S SIMPLE AS TEA

Copyright ©2015 Emmeline May and Blue Seat Studios - <https://vimeo.com/user23538423>